

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

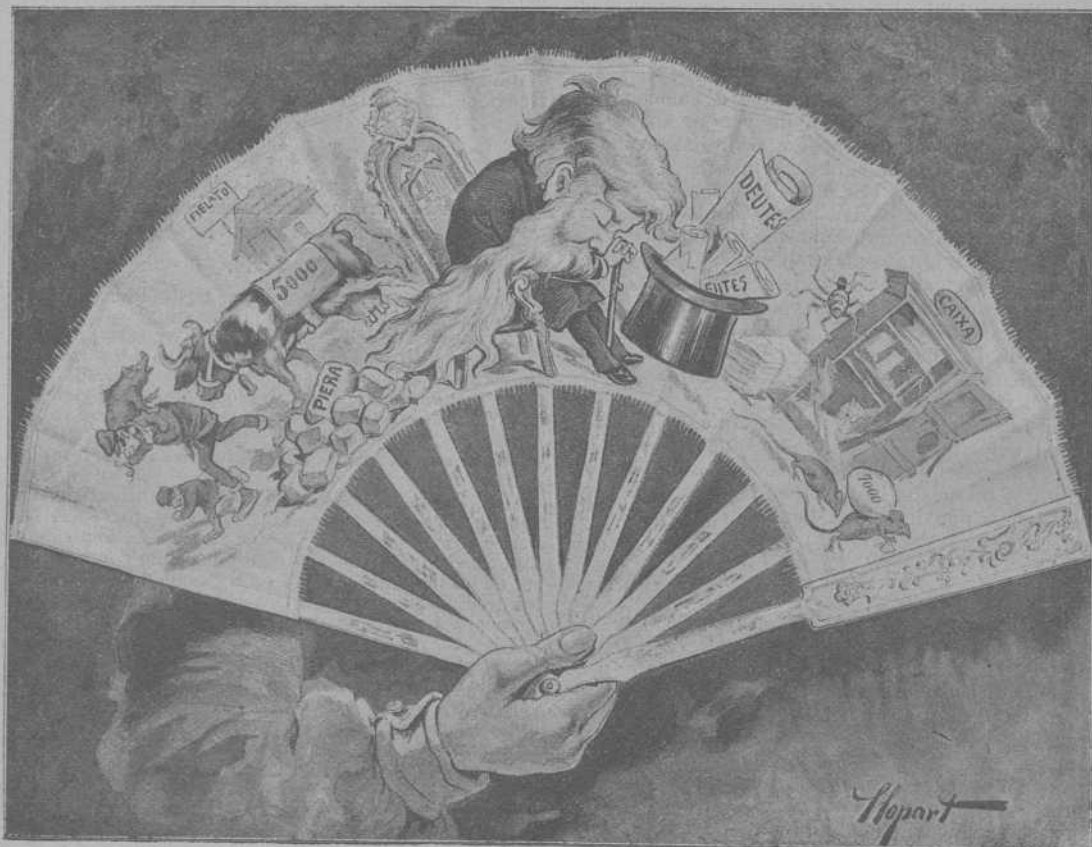
10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas.
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

EXPOSICIÓ DE VANOS

El que hi porta LA ESQUELLA.

AL GRA

Ara resulta que l' antagonista que 'ns ha sortit en *El Diluvio* no pot ensenyar la cédula; ell mateix ho manifesta: no 'n gasta. Per lo tant se confessa indocumentat. Y s' obstina en no descobrir la cara creyent que aixís no 'l coneixerá ningú; pero ab aixó 'l ha errada de mitj á mitj: á través del embós, nosaltres l' hem conegut.

¡Tant l' hagués conegut el Sr. Albareda, quan va franquejarli l' ingrés en la redacció, encantat de dos ó tres articles que va portarli, y que doná per séus sense serhol... Un amich li va fer el favor d' escriurels hi y ell va tenir l' *habilitat* (diguémne habilitat) de apropiarse'ls, donant la gran castanya al pobre *Insensat*. Aixís comensá la seva carrera periodística. Després ja no hi ha hagut medi d' expulsarlo, perque lo que li falta d' escriptor, li sobra de intrigant, y 'l Sr. Laribal, qu' en sa decadencia senil necessitava aduladors, el protegí resoltament, convertintlo en un dels seus predilectes favorits. Y tant cregué haver arrelat en l' afecció del Sr. Laribal, que fins s' imaginá que aquést, al morir, el nombraría hereu de la seva quantiosa fortuna. Molt treballá en aquest sentit, y es públich y notori tot lo que va fer pera conseguirho; pero per desgracia 'l Sr. Laribal morí massa depressa, sense haverhi hagut temps de acabarlo de treballar pera ferli cambiar el testament.

Aquesta intriga fracassada que signé la *comidilla* de tot Barcelona, posá en perill al nostre home de tenir que saltar de la redacció. Fins algún periódich afirmá que li havían donat las dimissorias. Pero, per lo vist, se decidiren á conservar-lo, per creure que tothom serveix en aquella casa.

¿Quí si nó hauría anat á fer de corresponsal de *El Diluvio* durant el viatge regi, en las condicions admirables en qu' ell va anarhi? Els seus companys d' excursió 's feyan creus de la seva fieresa republicana, cada vegada que creuhantse ab el rey li veyan fer una gran cortesia, ruborizantse d' emoció. Un día va arribar fins al extrém de pendre siti en el cotxe destinat á la *servidumbre real*. Estava en el seu lloch. Un altre día, pera ferse partícipe de las facilitats que trobava 'l Sr. Peris Mencheta, 's prestá á portarli la maleta. Estava en sas plenas funcions.

Sr. Sala: un redactor de aquestas circumstancias es una preciositat. Conservil, donchs: no se 'n desprenqui per res del món. Pero utilisi'l sols pels viatjes regis; per la polémica, ja ho veu vosté mateix, no serveix.

D. Manuel Lasarte, en els seus bons temps, quan volía amenassar á algú, deya:—L' hi abordaré á n' en Lluís Carreras.

En Lluís Carreras á lo menos tenia la talla, la forsa, l' empenta y el queix de mastí; pero aquest d' ara... Un gosset que lladra sense solta... Un gosset falder que no més te llengua per llepar... Vaja, per nosaltres, ja pot desarlo: l' hem conegut y está ben llest.

Y ara, Sr. Sala, puig vosté ho ha volgut, será precís que 'ns entenguém nosaltres, cara á cara, de director á director. Es menester respectar las categorías.

Com á director de *El Diluvio* vosté sabrá quí es el propietari de *El Diluvio*. ¿Vol fer el favor de dirnos'ho? Desde 'l moment que va ser tret á colació el nom del propietari de LA ESQUELLA, tenim dret perfecte á saberho. La senmana passada ho preguntavam, sense haver obtingut resposta. ¿Quí es avuy el propietari de *El Diluvio*?—deyam.—¿Es el Sr. Lasarte?»

Perque ha succehit—ab no poca extranyesa per la part nostra—que 'l conegut escriptor D. Joseph María de Lasarte, avuy resident á Reus, s' ha donat per aludit y 'ns ha remés la següent carta.

Llegéixila, Sr. Sala, ja veurá qu' es curiosa:

«Reus 20 de maig de 1904

»Sr. Director de LA ESQUELLA.—Barcelona.

»Molt senyor meu y amich correligionari: En lo número d' avuy del senmanari de sa digna direcció he vist un article que vosté ha escrit *en defensa propia*, ahont hi figura lo meu nom. Encare que de molts anys visch *honestament distanciat* del periódich per V aludit, crech oportú fer algunas aclaracions en l' assumpto á que V. se r' fereix,

»Parla V. de propietari y dech dir'i que *jo n' era un per natural y legitima successió*; deixeble dels Patxot y Carreras, únich hereu literari d' aquella *pléyade* d' escriptors. avuy tots vehins de l' altre barri. El misteri que V. cita es com el de la Santíssima Trinitat: *Telégrafo, Imprenta, Diluvi*: tres noms distints y un sol diari verdader; la historia: la dels triumvirats romans. César se deya D Manuel; Octavi era 'l *sulton* del carrer de Sant Felip (*). El verdader Lasarte (servidor de V.) no reconeix la *legalitat* dels senyors Sala y C.^a citats per V. Serán aquestos *laribalistas* y res y més. En l' article que scómpanyo á aquestas ratllas está resumit l' evangeli. Lo demés vindrá en son día. Jo continúo avuy éssent periodista, sens interrupció desde 1868, dintre la Unió republicana, y porto escrits mes de 800 articles de propaganda desde Reus, ahont tinch fixat mon domicili—y de V.—desde 'l 4 de Janer de 1902. Tinch entés que l' actual *Diluvi* es «la sombra d' un mort que s' assossega.» Procurin enterrarla y... *laus Deo*.

»Aquells que 'm deyan: «no 't moguis d' aquí que pera tú traballas», «tú serás l' amo», «aquí t' hi has de fer una posició»; els que als 25 anys de redactor y *propietari* premiavan els meus serveys ab 125 pessetas mensuals mentres se 'n repartían 15 mil de beneficis; *els que compravan una part á pllassos ab els rendiments mateixos de la cosa usurpada...* ja ban fet á tots. Lo que resta, no es *Diluvi* ni cosa que ho sembli. Es la *imitació de la parodia de la traducció d' una obra que no pot figurar entre las de Misericordia*.

Res mes per avuy. Mani á son afectíssim amich y correligionari q. l. e. l. m.

JOSEPH LASARTE.»

L' article á que fa referencia la carta precedent, signé insertat en *Las Circunstancias de Reus* del 24 de janer del corrent any, y diu aixís:

«R. I. P.

»Acaba de morir, en Barcelona, D. José Laribal, antiguo periodista y acaudalado propietario.

»Hora es esta de respetuoso silencio y no de prodigar censuras ó alabanzas. Déjense aquellas para los inventores de un *sistema egipcio* en pugna con los piadosos sentimientos; guárdense éstas para los estómagos agradecidos. Pero, séame lícito dedicar un breve recuerdo á los que fueron, tomando el más pequeño espacio de este diario destinado á contener noticias interesantes á los que quedan.

»Con Laribal ha desaparecido el último tripulante de aquella nave famosa cuyas insignias llevaron sucesivamente los nombres de *Telégrafo, Principado, Imprenta y Diluvio*. Allí, á bordo, estuvimos luchando contra el furor de las olas gubernativas y el escollo de los obstáculos tradicionales, junto á los Patxot, Cortada, Bastús, Pascual y Casas, Robert, Carreras, Coroleu, Cutxet, Canalejas, Bartrina, Gres, y otros cien expertos navegantes, en el mar proceloso de la Prensa catalana.

»Allá fueron todos, á la fosa común: así los ilustres, como los ignotos; así los ricos herederos, como los pobres desheredados.....

»Laribal nació de modesta condición; creció, á fuerza de estudios y trabajo; subió, mientras bajaban los de-

(*) Del carrer de Sant Felip del Putxet, ahont vivia el senyor Laribal. (Nota aclaratoria de la Redacció.)

AL PALAU DE BELLAS ARTS
EXPOSICIÓ-TÓMBOLA DE VANOS, A BENEFICI DELS NENS DEL ASSILO NAVAL

Taula de la Comissió organitzadora.

más, y ha caído rindiendo tributo á la ley inexorable de la Naturaleza.

»Cuando consideré que mis servicios á bordo eran innecesarios, y estériles mis esfuerzos, ante un rumbo que podía llevarnos á la perdición, separéme voluntariamente de Laribal, después de 25 años de labor incesante y victoriosa con la cual dimos publicidad á las sesiones municipales, aseguramos las conquistas revolucionarias, hoy mistificadas, sostuvimos los intereses de los consumidores del gas, luchamos contra ministros, generales, magnates y gobernadores, combatimos las tarifas de 'amsecho, alcanzamos el indulto del infortunado Villacampa, acudimos en socorro de Murcia, Consuegra y Almería, cooperamos á la reconstrucción de Puigcerdós, hicimos la campaña contra el monopolio de los fosforos y derrotamos á los secuaces del caciquismo.

»*Apartáronme de aquella embarcación, las maniobras personales que siempre he condenado y pronto dejé de vislumbrar en ella el ideal de un diario sensato y justiciero.*

»En gracia á la brevedad, he de omitir aquí muchos pormenores que reservo para cuando escriba mis *Memoarias*, que vendrán á ser los anales del periodismo barcelonés de 1868 al 98.

»*Unicamente haré constar que los amigos de Laribal afirman que éste supo burlar hábilmente la ley y fué más listo que Romero Robledo, cuando á través de la Imprenta herida por la espalda se convirtió en propietario del Diluvio.*

Las vitrinas.

»«Si quieres ver pasar el cadáver de tu enemigo, siéntate á la puerta y espera», dice un proverbio árabe.

»Harto de estar á las duras, mientras otros se repartían las maduras, sentéme á la puerta de los Cementerios. Y, frente á ella, han ido desfilando mis iracundos adversarios, víctimas del remordimiento, unos; suicidas, otros, y comidos todos por do más pecado habían. Séales ventajoso mi perdón y magnánimo mi olvido.

»*Con Laribal ha bajado al sepulcro el secreto de unos ódios africanos desencadenados vanamente contra mi nombre y fama, allá en 1896-97.*

»¡Descansen en paz mi viejo ex-compañero! El, como todos, ha vuelto al seno de la madre tierra. *Restitución forzosa* de la cual nadie puede evadirse, gracias al justo é inapelable fallo de la Muerte.

JOSÉ M. DE LASARTE.»

Crech que la carta y l' article que precedeixen poden ser base de una polémica curiosa, interessant pel públich y sobre tot molt edificant.

Formulém de nou la pregunta.

¿Qui es, avuy, el propietari de *El Diluvio*?

El Sr. Sala, té la paraula.

J. R. y R.

POEMA

Sota un ráfech de teulada,
á un cap de viga ajuntat,
teixeixen dos aurenetas
el seu niu ab glops de fanch
arrencat á la frontera
del riu que llisca pausat.

El deixan y prest l' amarran,
xarrotejan un instant
y emprenen volada nova
per torná á recomensar
com bons obrers que aprofitan
la claror que 's vá acabant.

Fecondada, ella treballa
tant com ell, y ab tant afany
pel niu que somnia artístich
sobre una closca de fanch.

J. COSTA POMÉS

EL CAS DE LA MANXURIA

¿No 'l saben? Es lo més edificant que s' ha vist.
Val la pena de que 'ls el refereixi.

Fa algun temps, segóns contan las crónicas, va arribar á Xá-hu-xa, famós poble d' aquell territori, una comparsa de cantadors procedents d' una localitat vehina.

—¿Forasters á casa?—digué 'l consell de mandarins, en el qual hi tenían vara alta 'ls probos:—Es precis dedicalshi una manifestació d' afecte.—

Qué 's farà, qué 's dirá; si será aixó, si será alló, després de discutir l' assumpto ab tota calma, resolgueren els mandarins que 's fes pels cantadors lo que 's cregués més oportú, pero entenentse que no 's podia gastar més enllá de 900 tael.

—¿900 tael?... ¡Budha n' hi doret!... Ab menos passen els desventurats que no tenen feyna,—van dirse els probos del consell de Xá-hu-xa.

Posan tot seguit fil á l' agulla, consultan precedents, estudian el plan d' obsequis y... ja tenim lo que buscavam.—¡Els donarem un tech fraternall!

Y, efectivament, un tech va darse.

Contan els que poden saberho que la festa va anar com una seda. Hi ha hagué cants, brindis, riallas estrepitosas... El consell de mandarins de Xá-hu-xa va quedar com un home.

Tant va quedarhi, que 'ls manxurians, qu' en realitat no son altra cosa que xinos, trobaren que la galanteria dels probos estava molt posada en son lloch y ningú hi tingué res que dir.

Pero veus'aquí que al tornar del tiberi, com els concellers de Xá-hu-xa se fixessin en las caras dels cantadors forasters, van reparar qu' entre ells n' hi anava un que no cantava.

—¿Qué no té veu vosté?

—Molt poca.

—¿Per qué va ab el coro, donchs?

—Perque els faig d' assessor y ademés soch mandarí de la població de la cobla.—

Explosió d' entusiasme entre 'ls xá-hu-xins.

—¡Magnífich! ¡Un mandarí foraster entre nosaltres!...

¡Ah, no, senyor! Aixó no pot quedar aixís. S' ha de fer per vosté algo especial... Ja veurá, honorable mandarí; aquest vespre queda convidat á sopar ab aquests humils servidors de vosté.

—Impossible!

—¿Y aixó?

—No soch sol: vaig ab la mandarina.

—No hi fa res; al contrari, millor. Que vingui ella també. Y perque no s' aburreixi, nosaltres hi portarem las nostras. Apa! Qui vulgui cotxe que avisi, que se 'l passarà á buscar á casa.—

Ganga va ser, entre parentesis sigui dit, que 'l mandarí foraster no més portés la seva mandarina; que si per un rellans arriba á dur els mandarins y la criada, calculin, perque no s' aburrissin, ab quina pressa els mandarins de Xá-hu-xa haurían portat també el seu servey y la seva quitxalla al alegre banquet!...

El segon tiberi dels probos, pera assistir al qual —la veritat en son lloch— no tots els mandarins del consell van sentirse ab prou humor, va ser digne

A LA EXPOSICIÓ-TÓMBOLA DE VANOS

Lo primer que 's miran las senyoras: ¡el vano del rey!

CÓM HAN QUEDAT ELS REGIONALISTAS

La colla regionalista
parece un jardín de flores,
toda llena de remiendos
de diferentes colores.

dels tranquils que s'havíen encarregat d'organitzar-lo.

Va ser digne, sí; pero els resultá tan horrosament indigest que á horas d'ara encare no han pogut pahirlo.

¿Causas?... El pago de la nota.

Malgrat l'acort del consell de no convertir en obsequis á la cobla més enllá de 900 tael, en el moment de passar comptes observaren, plens d'estupor, que se'n havíen gastat...

¿Quántns dirían? ¿915?... ¿925?... ¿950?...

Se'n havíen gastat ¡2,000!...

¡Dos mil tael en un sol día de juerga!

Y aquí están ara 'ls mals-de-cap.

¿Qui ha de pagarlo aquest déficit?

El consell no pot ferho, porque es massa fresch encare l'acort dels 900. Podrían pagarlo ells particularment; pero aixó ni hi ha que pensarho, donchs, per manxuriá que sigui un home, vamos... no arriba tan enllá el seu altruisme.

De fiarnos de las últimas noticias arribadas del teatro de la juerga, la solució d'aquest engorrós assumpto no s'ha trobat encare; pero per certs indicis que circulan, lo més probable es que al cap y al últim se treguin els mil y pico de tael que faltan del fondo de calamitats.

¿Moral d'aquesta historia?

Que en todas partes cuecen probos.

Y que á la Manxuria... manxan.

A. MARCH

ESPERANSA

Dins ton cos s'hi sent vibranta
la esperansa del amor;
dona hermosa, com jo canta
de la Vida la dolor.

Esperant l' hora ansiada,
d' ilusions me mantindré;
y com tú, mullé estimada,
d' esperar no 'm cansaré.

Fou un jorn, en que sentíam
dintre 'l pit un foch minar;
Era un temps, en que vivíam,
tendrement, per somniar,

Avuy, las horas passadas
ens han dut l' hora present.
y veyém, realizadas,
ilusions que 'ns 'navam fent.

Esperant l' hora ditxosa
de cullir 'l fruit del amor,
empresónam, delitosa
extrenyentme sobre 'l cor.

Y, oferintme ab ta boqueta,
del amor el cast espill,
dígam si com jo, amoreta,
anyoras ja al nostre fill.

FAUST CASALS Y BOVÉ

EL TERRÓS DE SUCRE

Com á bonica, no pot negarse que ho es de debó la idea que uns quants filántrops de Santander han comensat á posar en práctica.

Se tracta senzillament d'aprofitar en benefici dels pobres el terrós de sucre que á moltas personas els sobra quan van al café. Els parroquiáns del establiment ó els passavolants que volen ferho, tiran, quan se'n van, el terrós dintre d'una caixeta al efecte construhida; cada fi de mes el sucre recullit es ve-

nut y convertit en moneda, y lo demás fácilmente s'endavina. Quatre infelissos, faltats de lo més necessari, 's veuen socorreguts ab aquells diners, que d'altre modo s'haurían fos y desaparecut sense deixar rastre.

¿Veritat que la iniciativa es digna d'aplauso?

Lo que no m'ho sembla tant es la candorosa ocurrencia que 'ls seus autors han tingut, al enviar á Barcelona una carta en la qual proposan la implantació en aquesta ciutat del seu hermós pensament.

Ja 's coneix que 'ls apreciables santanderins no saben á qui las contan aquestas cosas. Aixó disculpa la seva planxa.

¡Atrevirse á imaginar que á un vehí de la ciutat comtal pot *sobrarli* jamay un terrós de sucre al café!.. ¡Y suposar, per anyadidura, qu'ell ha de ser capás de molestarse en recullirlo y tirarlo á la capsa dels pobres!..

Ben lluny de toparse ab gent lo suficient abnegada pera regalar un terrós de sucre als necessitats, lo que trobaran serán feligresos que ab cinch no 'n tenen prou.

—Jo no sé qué ho fá; pero que l'adquisivitat—que diria un frenólech—dels barcelonins es cosa notable, es un fet que 's posa de relleu á cada pas.

Vinguin aquí aquests filántrops *montanyesos* á passarhi uns quants días, y 'n veuran de crespas.

En certa ocasió vaig ser testimoni d'una escena d'un sabor cómic bastant pujat.

Acabavan de servir el café á un senyor que seya á la meva vora. Jo també hi havia arribat feya poch y tenia encare el sucre intacte.

De cop sento que 'l senyor crida al mosso y li diu ab accent verdaderament irritat:

—¿Ja ha vist qué m'ha dut aquí?

—Sí: sucre. Els cinch terrossos de reglament.

—¿Cóm es que son tan remenuts?

—Serán com han sigut sempre, com tots.

—¡Ah! S'equivoca. Miri 'ls d'aquest senyor, qué grossos y qué macos.—

Y va senyalar els meus.

—¿Que vol cambiar, si tan goig li fan?—vaig dirli

jo llavors, ab una certa mescla d'amabilitat y ironia.

—¡Prou!

Y ab la major frescura va venirlos á buscar.

¿Se li pot anar á proposar lo del terrós de sucre pels pobres á n'aquest bon senyor?

Un altre exemple, tant ó més significatiu que aquest.

La escena té lloch en un cassino concorregut per gent d'ideas molt avansadas.

Quan la casualitat me porta per allá, solch entrarhi á pèndrehi café y á llegirhi algún periódich.

Vels'hi aquí, donchs, que un día m'adono de que el petit platet de metall que serveix pera portar el sucre al parroquiá havia desaparecut.

—¿Qué s'ha fet del platet?—pregunto al mosso, que rodava per allá:—¿Que potser ara porteu el sucre sense?

—Sí, senyor: els hem hagut de suprimir.

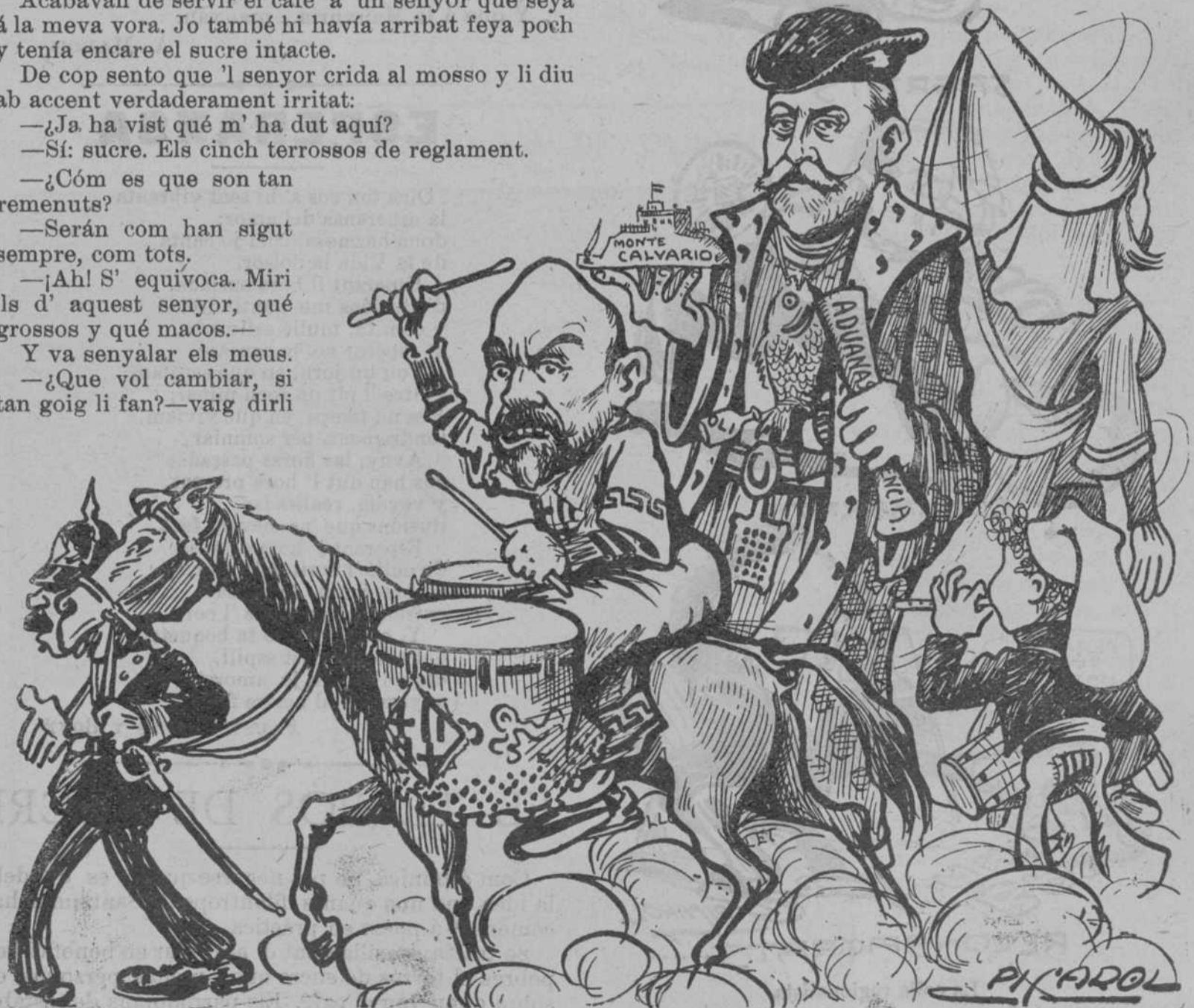
—¿Pero, per qué?

—Perque se 'ls emportavan.

—¿Qui? ¿Els socis joves?

—Els joves, els vells, els de mitja edat; en una paraula: ¡tots!—

DESPRÉS DE LA SESSIÓ MUNICIPAL DEL PASSAT DISSAPTE

Digui la gent lo que vulgui, no us espanteu, ciutadans: enguany no 'ns faltarán trampas ni gegants.

CAPRITXO

—En proba de que som al estiu, aquí tens aquesta flor.
—No, noy, t' equivocas: una flor no fa estiu.

Vist aixó, quedarà encare algú que abrigui la creència de que aquí s' hi pot arribar á establir la costúm de deixar el *terros de sucre*?

Potser seria preferible establirhi avans la costúm de no emportarse'n res.

MATÍAS BONAFÉ

ES CERT

Igual que 'ls *enganxa donas* desitjan un lloch trobar ahont poder enganxarse; y l' am te 'l mateix afany per trobá un peix que mossegui; y un home quan no té rals empayta porque n' hi dongui á son pare (si per cas) son para es home que 'n tingui; tal com las ayguas se 'n van escorrentse als rius, y, á l' hora aquestos se 'n van al mar; y 'ls arbres sedents esperan que 'ls dongui beure un ayguat, y totas, totas las plantas esperan del sol l' escalf; y las estrellas desitjan que 'ls núvols vajin á cau porque no puguin privarlas d' ensenyarnos son bell flam; com jo espero un any rera altre treure 'l *gordo* per Nadal y tothom, qui mes, qui menos desitja l que mes li plau, y Natura no 's descuyda de darnos flors y menjar (es clar, pagant lo que sigui, que aixó ja 's pot suposar), y uns desitjan matrimoni, y altres ja no 'l volen tant; y el que s' ofega vol ayre, y un noy desitja ser gran. Així mateix jo desitjo que 's deixi 'l teu bon papá d' historias... y bastonadas y poguém tirá endavant. ¡Ei! no ho sab lo que t' espanta el quedar *per vestir sants*!

G. PEROCAFO RAS

LLIBRES

APRENDIZAJE, novela de J. M.ª MATHEU.—L' autor de aquesta novela es un escriptor castellá, de origen catalá, que ab tot y no prodigarse gayre com podria ferho,

conta una llarga y molt respectable vida literaria. El seu bagatge de produccions donadas á l' estampa forn a una llista que comensa á ser llargueta, y a guns títuls com *Un santo varón*, *El Santo Patrono* y *Muradón primero* han arribat á popularisarse.

Bon cost: t' es á destinada á férlos'hi l' última novela que tenim á la vista, inspirada com las demás en un dels aspectes de la vida madrilenya.

El Sr Matheu cultiva un género especial, una mica separat de las corrents ultra modernistas. Mes que com á psicólech se distingeix com á fidel observador. Sab veure bé y á la serena llum de la veritat el mon que l' envolta, y tant com acert en veure'l te trassa en reproduhirlo.

La sinceritat y l' honradesa literaria constitueixen els seus timbres. En el primer aspecte no forsa may la nota; en el segón aspecte 's mostra un perfecte coneixedor del idioma castellá, manejanlo ab una facilitat encisadora.

Per tots aquests conceptes es recomenable la novela *Aprendizaje*, obra acabada, no de un fadrí, de un mestre.

AFORÍSTICA SOCIAL, por D. JOSÉ LEOPOLDO FEU.—Tercer opúsculo.—Barrejats en atractiu desordre conté un gran número de aforismes de diversos géneros, morals, polítichs y socials, inspirats tots ells en lo que podriam dirne 'l *sentit comú*. El Sr. Feu fuig com de la peste de las antítesis, els retruchs y la fraseologia mes ó menos brillant. No es en la retórica ahont va buscar els efectes, sino en el pensament. La seva colecció *conservadoreja* molt; pero res hi fa, desde 'l moment que totas las tendencias, quan son sinceras, se fan dignas de respecte.

FRUYTA DEL TEMPS

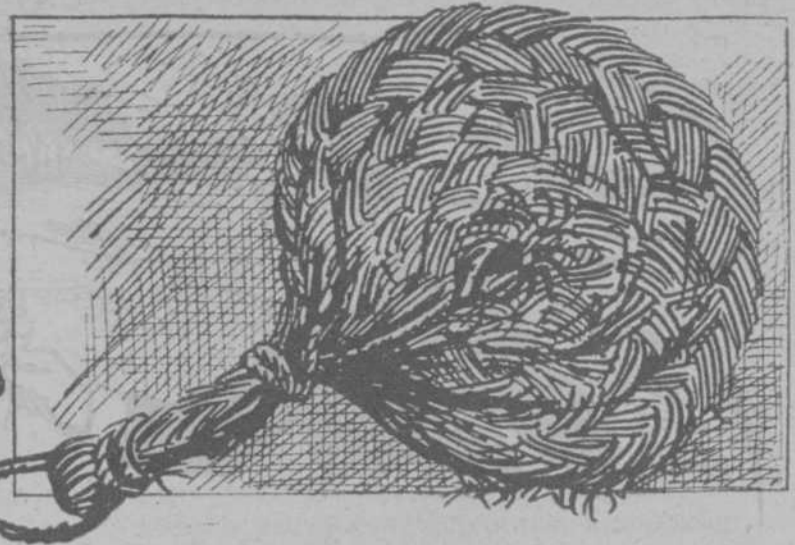

—¿Qu' es aixó que portas, fill meu?
—La cullita d' aquest curs.

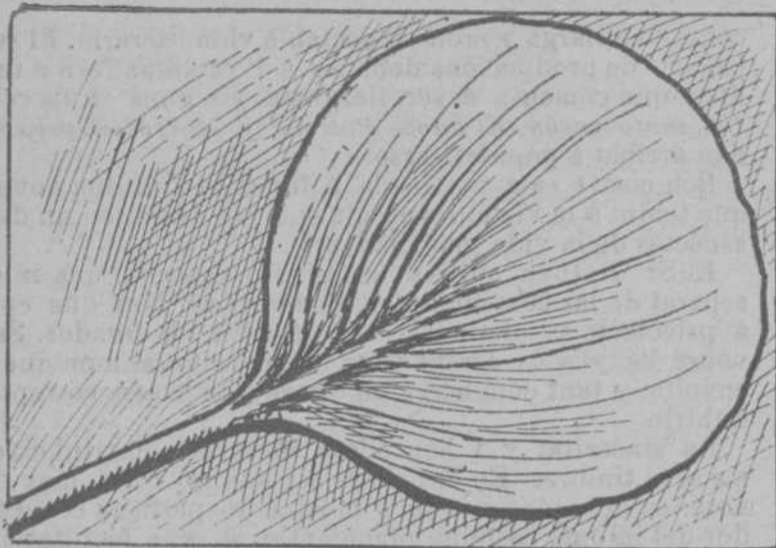
VANOS QUE FALTAN A LA TÓMBOLA DEL ASSILO NAVAL

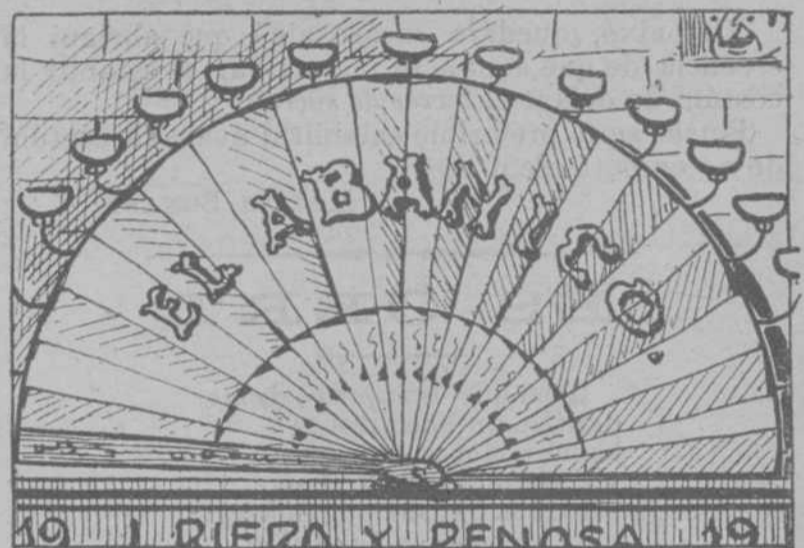
El vano taurófil.

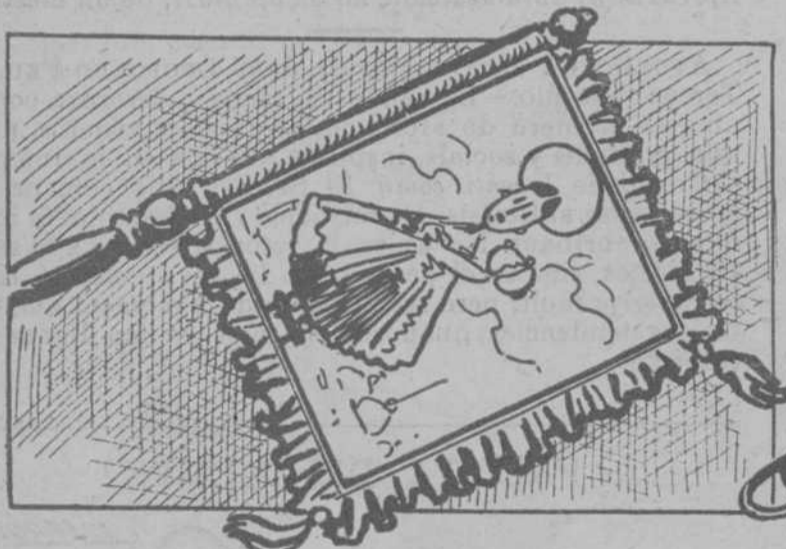
El vano dels fogóns.

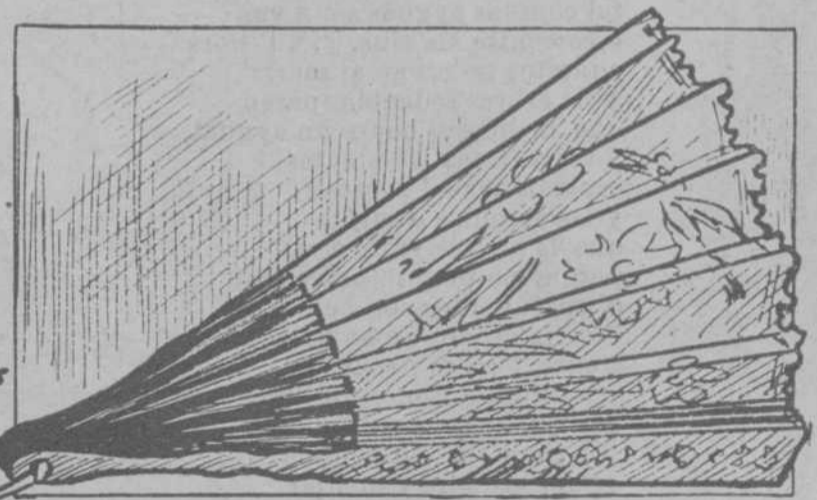
El vano comestible.

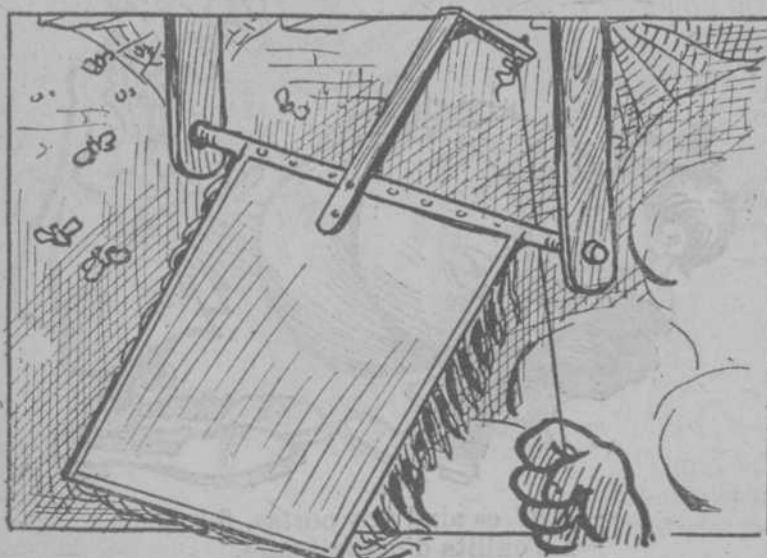
El vano de la botiga del idem.

El vano dels gremis.

El vano de la Cecília.

El vano espanta-moscas.

El vano d' un servidor.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

Espectros. Traducció del famós drama de Ibsen, que tant s'ha prodigat en els nostres escenaris, en especial per las companyias extrangeras. Forma el volum XIV de la colecció *Teatro antiguo y moderno*. La versió castellana esmeradament feta es deguda á Antonio de Villasalba.

.. *La Morta*—Quadro dramàtic de Pompeyo Crehuet, estrenat á Romea 'l 19 de abril del any corrent. Conforme ferem notar al ocuparnos de sa primera representació, aquesta obreta, la primera que son autor dona á l'escena, constituïeix la falaguera revelació de un talent dramàtic, plé de promesas.

.. *Lo forn de'n Pere Pastera*.—Fainete de costums vilatanas en un acte y en prosa, original de R. Ramón y Vidales, estrenat el 5 de abril últim á Romea, ab molt bon éxit.

RATA SABIA

PRINCIPAL

La pessa titulada *Fruta prohibida*, resulta ser original del redactor del *Avi Brusi*, D. Francisco Alfonso.

Apesar de la procedencia del autor, que sembla que hauria de obligarlo á guardar certa serietat, porque ningú negará que l' *Avi Brusi* es un diari molt respectable, l' obreta resulta moguda, aixerida y xistosa, circumstancias que la fan molt agradable al públich.

¡Bó es que fins á Ca'n *Brusi* hi haji qui 's dediqui als esplays de la *fruyta prohibida*!

El rincón de la dicha, magnífica obra de Sudermann mitjanament traduhida al castellá, no va tenir de molt l' éxit que 's mereix, y tot per culpa de la interpretació. Ab el títol de *La felicitá in un cantuccio* va representar aquest drama, un dels mes delicats y interessants del famós autor de *Magda*, la companyia Mariani durant sa darrera estada á Barcelona.

Sense ganas de fer comparacions, anavam predisposats á olvidar tot el goig que 'ns havían fet sentir els italians alashoras, pero ni aixís poguerem desgraciadament apreciar en cap instant ni una de las moltas bellessas qu' enclou l' obra.

La Sra. Tubau, ab tot y sa voluntat de ferro, y el seyyor Amato ab tot y el seu talent de comediant, no arribaren may á exteriorisar cap dels innumerables sentiments que mouhen l' ánima hermosament bona dels personatjes protagonistas.

En alguns passatjes dramàtics, el públich hi reya de valent. Aixó es una viva llástima y diu molt poch en favor del públich. Y mes llástima es encare el pensar que verdaderament hi havia motiu para riure.

ROMEAS

La temporada s' ha acabat, y la companyia ha pres passatje pera Madrit, en qual *Teatro de la Comedia* havia de inaugurar-se ahir dijous una serie de 20 funcions catalanas.

Per alguns l' empresa es una mica arriscada: mes nosaltres opiném lo contrari. ¿No va dir el rey que apendria á dir: «Setze jutjes menjan fetje d' un penjat?» ¿No ha anat ara mateix un ministre de la Corona al Vendrell, donant els crits de: «Visca Catalunya! ¡Visca la pau!»

Y per altra part ¿no venen cada any á Barcelona las companyias madrilenyas? ¿Quín inconvenient ha de haverhi en que las barceloninas vajan á Madrit?

Ja veurán, donchs, com tot surt á *pedir de boca*, com diuhen ells.

Y ademés, no s' olvidi qu' estém en un temps en que en major ó menor grau tothom fa la comedia.

NOTA FINAL

Cap novetat en els restants teatros.

Al *Tivoli*, vinga donar ayre á *Los Bohemios*. Basta el

moviment de la maneta del bombo, porque el foch no s' apagui.

Però de totes maneres y per lo que pugui ser, s' anuncia 'l próxim estreno de *La flor de asahar* del mestre Vives.

A *Novedats* continúa obert l' abono á las funcions que ha de donarhi la companyia de la Guerrero.

Lo mateix passa á *Eldorado* relativament á la companyia de la Pino, tocant ja á son terme las funcions del género xich.

No hi ha mes. En l' ordre teatral el género de hivern á Madrit es género d' estiu á Barcelona.

Per últim, al *Granvia* continúan explotant las picares cas gracias de *La Muñeca*, una mica esbravadas á través de la traducció; pero encare suficientes per' interessar y divertir al públich.

N. N. N.

La professó d' enguany

En contes de discutir-la, compondre y regatejar-la, no havent pogut suprimirla lo milló era reformarla.

Una professó ben nova trencant l' istil rutinari, podria hasta dá una proba d' esprit revolucionari.

Si avuy tot es susceptible de cambi ó transformació, ¿per qué no ha de ser possible reformá' una professó?

¿Per qué no 's pot á la altura posar de las circumstancias, y no, conservarla pura pro plena d' extravagancias?

Tal com avuy subsisteixen las professions generals, no están al punt qu' exigeixen els avensos materials.

Y ab els retocs necessaris, sense fer tristos papés poden serne partidaris tots els amants del progrés.

Las arts mes novas y bellas ab en Gual per directó', poden produhir maravellas dintre d' una professó.

Ab música wagneriana, la festa adquirir podria grandesa de sobrehumana y ambient de tetralogía.

Fins guardant la sempiterna significació católica, podria ser més moderna y hasta si 's vol, més simbólica.

Res d' aná en las professions las trampas, qu' aixó son fueros propis de las Comissions de Consums y Mataderos.

Res de nanos ni gegants, caps-grossos que tot ho enredan: Aquí alguns republicans, de nanos, bé prou que hi quedan.

Res de capellans ab atxas, ciris ni llums antiquats: Per lluhir bé sas bonas fatxas, peras d' electricitat!

Res tampoch de Sagraments ni misteris; prou misteris hi ha dintre 'ls Ajuntaments y á sota dels presbiteris.

Jo faria aná al davant un grupo, com per exemple: El bon Jesús expulsant als vils mercaders del temple.

Després també alguna escena representant cuadros vius de que la Biblia está plena en sos textos primitius.

Grupos de *lluisos* romàntics

y colomas de convents
reproduhint el *Cant dels Càntichs*
mímica y plásticament.

Y entre mil fochs de bengala
y entre raigs de llum Drumont,
Santa y Pura *Martingala*
iluminant tot el món.

Aixís, ab serias reformas
á aytals festes introduhint,
serían actes conformes
ab l' avens del sigle vint.

Y perque la cerimonia
tingués un digne final,
ab tota la parsimonia
podria aná 'l Cardenal
repartint per tots indrets,
no beneytas bagatelas,
sino, flors y paperets...
molts *paperets*... de mil pelas!

Y crech jo que fentho aixís
ningú hi faria *obstrucció*,
seguint per terreno llis
el seu curs la Professó.

PEP LLAUNÉ

ESQUELLOTS

Una vegada més vá posarse en evidencia, en la sessió del dissapte, que 'ls regidors republicans que

sumats haurían de constituhir la majoría dintre de la Corporació municipal, están molt distants de formar-la.

Y aixó es degut, senzillament, á fer una operació aritmética per altre. En lloch de dedicarse á sumar, se dedican á restar.

Els enemichs fan lo contrari. Ells suman sempre. Son cantitats heterogéneas: pero no importa: saben sumarlas y guanyan.

En la sessió del dissapte devían assistirhi 28 republicans. No n' hi comparegueren més que 17. N' hi faltaren, donchs, 11.

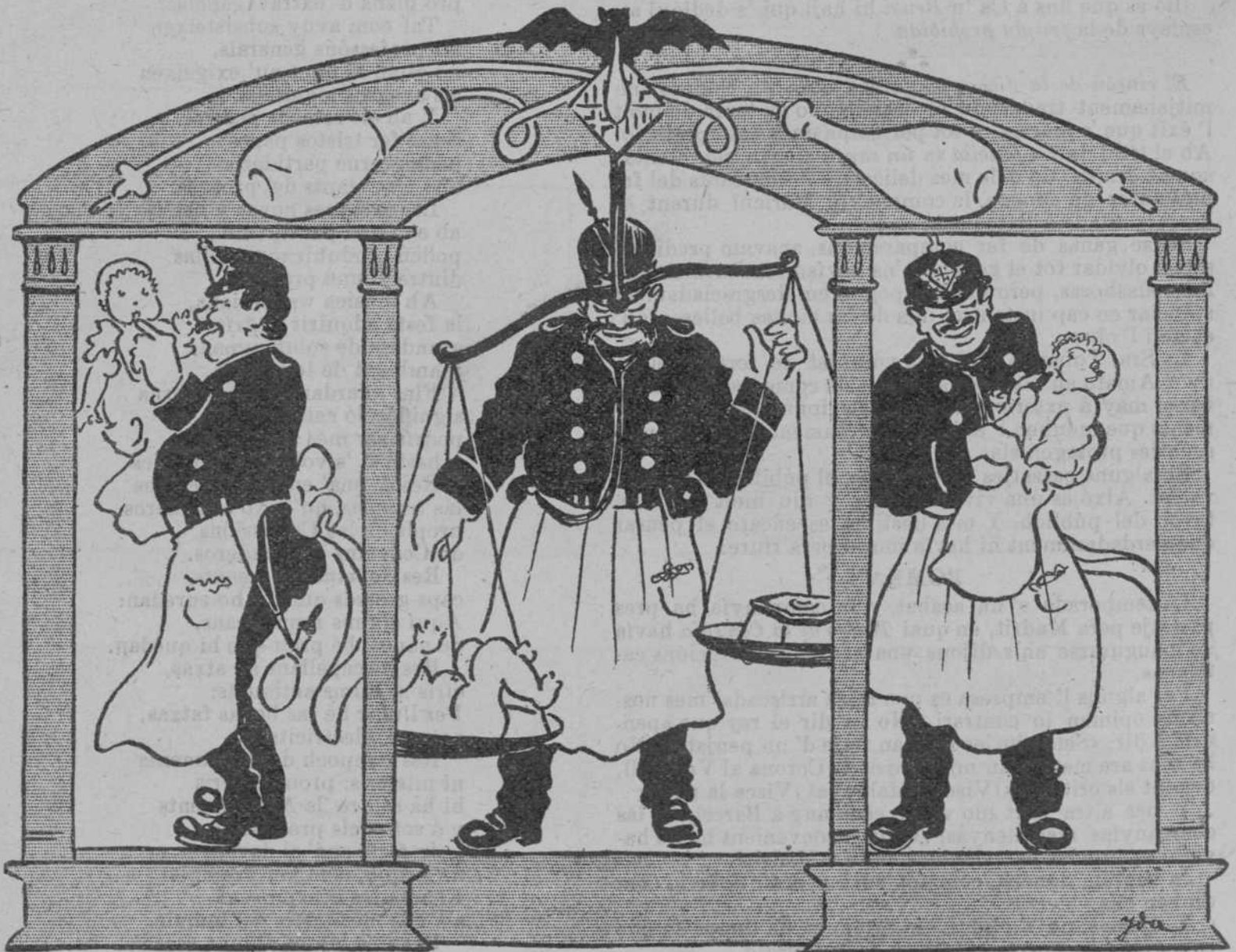
Dels 17 regionalistas n' hi assistiren 16; dels 5 fusionistas, n' hi assistiren 4. Dos faltas no més entre 'ls dos elements conjuncionats. El Sr. Plá, per malalt y 'l Sr. Nuri per ausencia.

Per aixó las minorías se convertiren en majoría. 20 contra 17: son fabas contadas.

Las onze baixas republicanas son degudas á las causas següents:

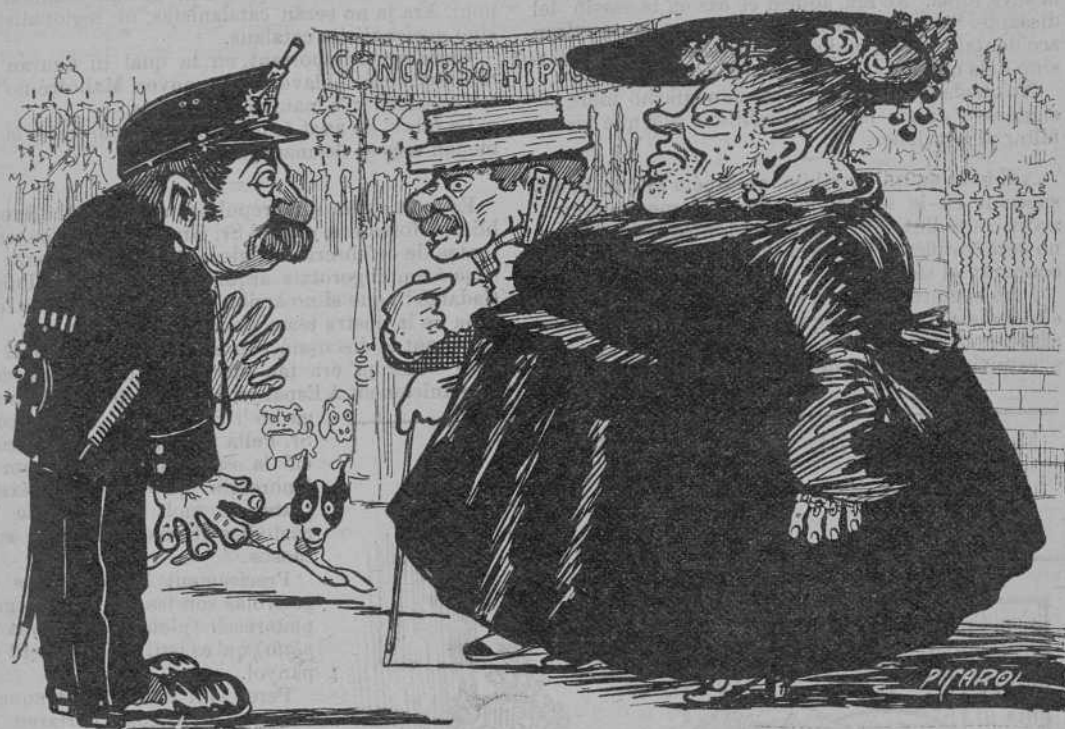
El Sr. Salas Anton, encare que deu els vots als republicans diu que no actua de republicá, sino de socialista. Y una de las miras del socialisme que professa, deu consistir en proporcionar la victoria en tots els cassos als enemichs dels republicans, es á dir: als enemichs dels electors que portaren al Consistori al Sr. Salas Anton.

ART ALEGÓRICH

Mostra qu' es fácil que 's posi
sobre 'l portal
de la Casa de lactancia
municipal.

UN MARIT FRANCH

—¿A dónde va V.?

—Al Concurs hípich. Hi porto aquest caballot.

El Sr. Rivas Mateos es dimitent á causa del seu traslado á la Universitat Central.

El Sr. Avila, gosa de llicencia.

El Sr. Bastardas está malalt y fa llit.

Els Srs. Magrinyá y Teixidor se trobavan dissapte ausents de Barcelona.

Fins aquí tenim 6 baixas més ó menos justificadas. A pesar d'ellas quedavan encare 5 regidors, que á haver complert ab els seus debers haurian pogut mantenir la majoria dels republicans.

Comensem pels Srs. Serraciara y Moles. Cert que al obrirse la sessió municipal se trobavan actuant en l' Audiencia en la vista de la causa de Badalona. Pero al sortirne, sens més que atravessar la Plassa de Sant Jaume, podían anarse á reunir ab els seus companys. Dirán que aixó es penós. Tot lo que vulguin; pero també va serho pels seus electors el guanyarlos l' acta. Y l' acta 'ls obliga á cumplir, sobre tot en moments tan difícils y compromesos pel prestigi y la serietat del partit republicá.

El Sr. López no 's vá deixar veure en forat ni finestra. El dimars, per fi, va fernes saber que s' havia tingut que quedar á casa, retingut per debers professionals. Com á metje qu' es, crech que havia de comprendre que 'l malalt que dissapte necessita va ab preferencia 'l seu auxili era 'l núcleo republicá, del qual forma part.

Caldrá que ho tingui presént per un' altra vegada.

Quedan, per fi, els Srs. Marial y Nello.

El Sr. Marial té la fatalitat de ser tan diplomátich que á cada punt se pert de vista. Per ell la línea curva, l' ondulada, la trencada que va y ve, semblan ser las més curtas, entre dos punts.

Ha declarat el Sr. Marial qu' ell era partidari de no concedir subvencions religiosas; pero qu' en aquesta ocasió varen amenassarlo y vá seguir els consells de la dignitat, abstenintse de assistir á la sessió. El Sr. Nello refrenda aquesta declaració ab la seva firma, encare que no manifesta si també á n' ell el varen amenassar.

Mal fet, si algú ó alguns varen tractar de imposarse als Srs. Marial y Nello; pero pitjor, mil vegadas pitjor, tractantse d' homes majors d' edat y conscients, pendre aixó com á pretext per' eludir el compliment de un deber tan serio, com el que tenen contret ab el partit republicá.

Admesa la teoria del Sr. Marial, res més fácil que sustreure vots en tots els assumptos que 's presentessin. Bastaria enviar á cada un dels regidors una pandilla á obligarlos á cumplir lo que ja tenen en la conciencia, y pel mer fet de haver rebut aquesta visita, s' abstendrian de realisarho.

Aixó, Srs. Marial y Nello, no es hábil, ni serio. El partit republicá té dret á exigir de vostés y de tots els regidors claretat en els procediments, companyerisme, cohesió y disciplina en la conducta.

Ey, sempre que no hi haji algú que tingui interés d' exercir de petit Maquiavelo, fent el joch del enemich, que tal com van las cosas, tot podria ser.

Y ara, per acabar, un aplauso al Sr. Corominas y als setze regidors republicans que ab ell van deixar tan ben sentat el pabelló, establint el criteri del partit republicá, contrari á la concessió de subvencions á actes religiosos. El partit en massa está ab ells.

L' única cosa que va sobrar es el conat d' obstruccionisme. Permetin els Srs. de Buen y Mir que 'ls ho digui ab la franquesa que 's deu als bons

amichs. L'obstruccionisme es el dret que queda reservat á las minorías quan las majorías abusan de la seva forsa. No era aquest el cas en la sessió del dissapte. Si dos minorías sumadas se convertiren accidentalment en majoría, la culpa no fou d'ellas, sino dels que no van assistir á la sessió.

No quedava altre recurs que lamentarho molt, resignarse y exigir la responsabilitat als que varen faltar al seu deber.

A l' hora en qu' escribím, no sabém lo que haurá succehit en la sessió del dijous. Esperém que l'acort concedint subvenció á la professó de Corpus, no será ratificat. Esperém que tots els republicans ocuparán el seu lloch.

Pero sempre resultarà molt trist que no l'ocupessin el dissapte. Encare que 'l que haja caygut logri aixecarse, sempre fora millor no caure, ab lo qual s'estalviaría la feyna de tenirse qu' espolsar la roba.

L'Unió catalanista ha celebrat la seva Assamblea, en virtut de la qual han decidit canviar de nom. Ara ja no serán catalanistas, ni regionalistas, sino *nacionalistas* catalans.

Una fracció important, en la qual hi figuran els Srs. Guimerá, Aldavert, Permanyer, Mallofré no volen passarhi y 's mantenen separats.

La fals s'ha anat fent baldera. Quan més la remenan més se desmanega.

Es molt curiós que republicans y á més de republicans forasters, com el Sr. Giner de los Ríos, tractantse de orfebreria religiosa tinguin de donar lliçons á empingorotats arquitectes com el Sr. Puig y Cadafalch, que si no arriba á ser la gloria més legitima de la nostra terra, poch se n'hi falta.

Durant la discussió sobre 'l Corpus, vá dir el senyor Giner qu'era tan *nacional* aquesta festa, com que únicament á Espanya hi ha Custodias. Van negarho 'l Sr. Puig y 'l seu acólit

Sr. Pella y Forgas, trayent á colació 'ls *ostensoris* ó *virils*, com si ignoressin que aquests exemplars son molt diferents de las custodias ab sos aditaments suntuosos.

Precisament las custodias espanyolas son las mares del gust plateresch (*plateresch* derivat de *plata*) qu' es istil genuinament espanyol.

Pero ¡qui sab! Potser aquells insignes perdigots parlaren ab reserves mentals. La paraula *nacional* empleada pel Sr. Giner, ells la contrauen á Catalunya exclussivament. Y haventhi Custodias tant á Catalunya com en tot lo restant d' Espanya, resulta, segons ells, que també n'hi ha á Castilla y altres païssos estrangers de la península.

Únicament plantejant aixís la qüestió poden negar l'evidencia.

La companyia del *Teatro catalá* ja es á Madrit. Ahir havia de comensar las sevas funcions en el *Teatro de la Comedia*.

Las obras que projecta posar en escena son las més celebradas del repertori catalá.

Ara no més falta que las entenguin y que las compreguin. Y qu' en Borrás y 'ls seus companys, al tornar á Barcelona, puguin dir:—Hem realisat la conquista de Madrit.

L'altre día va ser recullida del carrer una pobra dona mitj morta de fam.

Van portarla al Hospital de la Santa Creu, ahont es de creure que li proporcionarian els aliments qu' exigía 'l seu estat.

Encare que per retornarla, haurían pogut emplear un altre medi més eficas y més barato.

Ab sols participarli que 'ls regidors monárquichs y regionalistas del Ajuntament havían acordat

AL ALCALDE INTERÍ

Atranqui ben bé aquest moble y no abandoni 'l parpal: que no sigui en bé del poble, no deixi gastar ni un ral.

subvencionar la professó de Corpus ab unas quantas mils pessetas, instantáneament y com per miracle, s' hauria trobat forta, satisfeta y saciada.

Als inspectors de arbitris se 'ls ha ordenat l' us de una gorra de uniforme.

La majoria d' ells ho han vist ab molt disgust.

Lo que deya un que jo 'n conech:
—Hi ha cosas que la dignitat las veda. Jo cobraré la nómina cada més; pero que no 'm parlin pas de *anar de gorra*.

Mereixen un aplauso els diputats provincials republicans per la proposició que han presentat, establint una escola ambulant de Agricultura. Sens grans dispendis, els professors de la Escola que sosté la Diputació, anirán á donar una série de conferencias agrícolas, repartintlas entre 'ls termes municipals de la provincia.

Una bona pensada.

Meetings polítichs per una part...
Meetings agrícolas per l' altra...

Vaja, es alló que diu el ditxo: «Parlant la gent s' entén.»

A lo que hi cal afegir: «Y enseyant es com s' aprén.»

Entre senyoras filarmónicas:

—¡Ay! A mí la música de Brahms me fa somniar.

—Donchs miri: ¡já mí 'm fa dormir!

A LO INSERTAT EN LO ÚLTIM NUMERO

- 1.ª XARADA 1.ª — *Es-cor-co-lla.*
- 2.ª ID. 2.ª — *A-po-te-ca-ri.*
- 3.ª ANAGRAMA. — *Tros-Sort.*
- 4.ª TRENCA-CLOSCAS. — *La Resclosa.*
- 5.ª TERS DE SILABAS. — *GI RO NA
RO SE TA
NA TA LIA*
- 6.ª CONVERSA. — *Pío.*

XARADAS

I
Quan passas la *tres-dos-tres*
ab ta sombrilla de seda,
y ton vestit tot guarnit
de *dos-girat* y de perlas
que fa relluhir la llum
de las bombetas eléctricas,

SIMPATÍAS CLIMATÉRICAS

—¿Japonófil t' has tornat

—¡Furiós!... Ab aquesta calor que fa, ¡se m' ha despertat un odi als russos!...

ENTRE AMICHS

—¿Qué has tret á la tómbola de vanos?

—Dinou pessetas de la butxaca.

Plantas de saló

Las plantas que viuen reclosas en una habitació tenen la ventatja de lliurarse de las depressions atmosféricas, dels vents, de las plujas, etc., pero en cambi sufren las consecuencias de una temperatura viciada que las fa tornar raquítics y las empeny á una lenta pero segura destrucción.

Convé donchs allargáshi la vida en lo possible proporcionant á dits vegetals saludables reconstituyents com si fossin *senyoretas distingidas* d' aquestas pàlidas y esblaymadas, de rostre esllanguit y estómach per llogar.

Heus' aquí un tónich excelent, poch costós y de senzilla fórmula quina proporció es la següent:

Nitrat de calç	100 grams
Nitrat de potassa	25 >
Fosfat de potassa	25 >
Sulfat de magnesia	25 >

D' aquesta mescla se 'n separan 10 grams que 's dissolen en 1 litro d' aygua. Regada la planta ab aquesta substancia, procurant sempre que no 'n toqui gens á las fullas y repetint la operació una vegada cada més, se 'n mostrará sempre ufanosa y... aquella senyoreta esllanguida 's transformarà en una robusta y exuberant pagesa.

te dich noya, que fas goig,
y com que ja ets tres darrera
fas entusiasmar al públich
quan ensenyas la *quint-terça*.

Donchs, á mí 'm passa 'l mateix:
per 'xó quan te vinch á veure
á dintre del teu quartet
si es fora ta *quart-primera*
t' enrotllo mon bras pel cós
y agafante fort la *terça*,
uns quants mils petons te faig
al bell mitj de ta boqueta
que perfuma tot l' espay,
la *prima-dos-tres* que llensa.

Per 'xó t' he dit jo molts cops
ab veu baixa, á cau d' orella,
qu' ets la noya mes *total*
y que mes gasta ab essencias,
y que ab aixó 'n tens ja prou
pera quedarte, soltera.

JOANET DE GRACIA

II

Tres-dos-quinta, total guapa,
pren *hu-quarta-tres* en tot
y en *dos-tres*, el seu xicot,
á qui 'n diu mal l' esgarrapa.

F. S.

TRENCA-CLOSCAS

CARLOS MAS Y TELL
Molas, n.º sis
CARTER

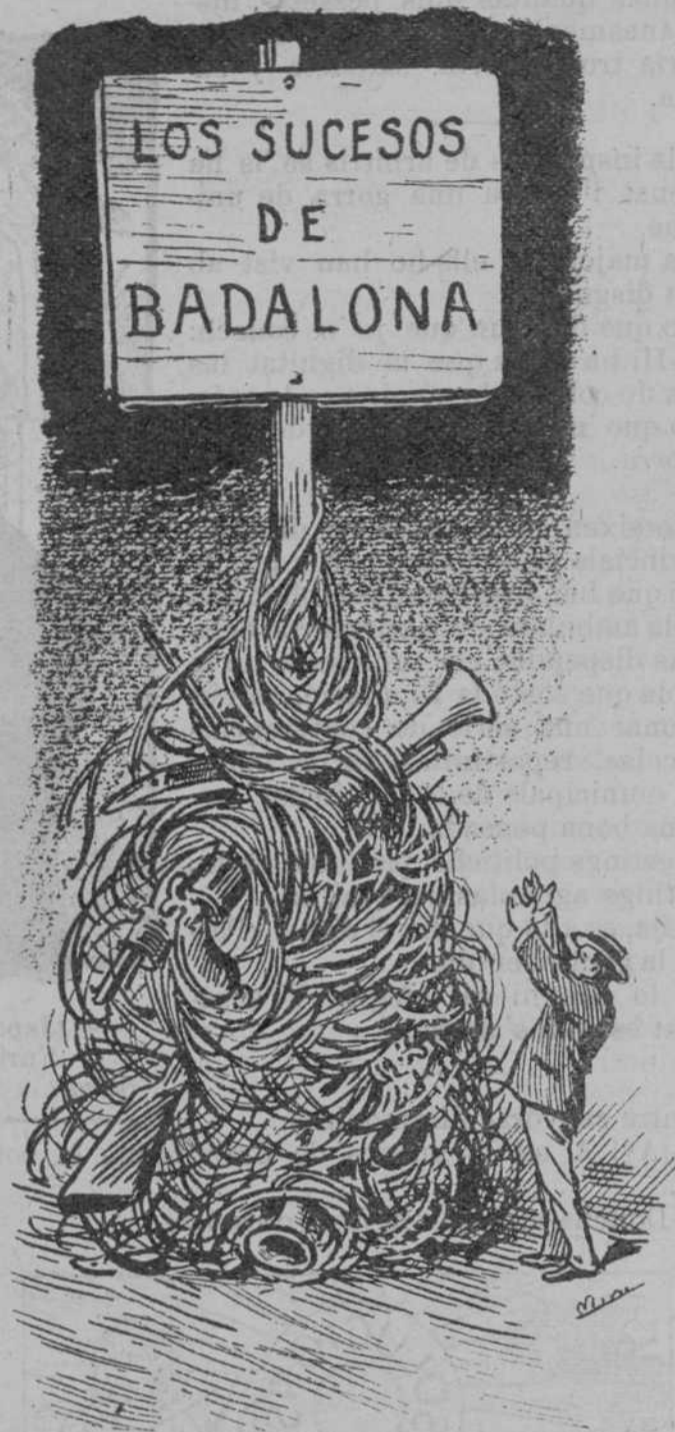
Ab la deguda combinació d' aquestas lletres formar el títul d' un drama y dos comedias catalanas.

ENRICH DOMÉNECH

ANAGRAMA

La *Tot* brandantne
cert carreter,

EL LÍO DE LA SENMANA

Al qui d' aquest embolich
pugui treure'n l' aygua clara,
se li regala... un cacich.

una *tot* llarga
vá ferli á un nen
en sas galtonas
de carní y néu.

J. COSTA POMÉS

GEROGLÍFICH

A

cap

BARRET

QUIMET DE CUBA

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Imprempta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

Obra nueva**LA SUBSTANCIA UNIVERSAL**POR **ALBERT BLOCH Y PARAF-JAVAL**Versión española de **ANSELMO LORENZO**

Un tomo en 8.º encuadernado en tela, Ptas. 2

Novedad**RUSIA CONTEMPORÁNEA**

ESTUDIOS ACERCA DE SU SITUACIÓN ACTUAL

POR

✂ **JULIÁN JUDERÍAS** ✂

Un tomo en 8.º, Ptas. 2'50

Novedad**España y la Regencia**Anales de 16 años, por **ANTONIO PIRALA**

Tomo I.—Ptas. 7

**LOS
ISRAELITAS ESPAÑOLES**

Y EL

IDIOMA CASTELLANO

POR

ANTONIO PULIDO

Un tomo 8.º, Ptas. 3

EL CONSEJERO

DE LOS

ENAMORADOS

Un tomo 8.º, Ptas. 1

Pronto aparecerá

Dos tomos, Ptas. 20

Otoñales

POR

ARTURO REYES

Un tomo en 8.º

Ptas. 3

ALGO

POR

J. M.^A BARTRINA

Ptas. 3

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de dites obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet además un ral pera certificar. Als corresponssals se 'ls otorgan rebaixas.

TEMPORADA D' ESTIU

Ultims decrets expedit
per Sa Magestat la Moda,
pera adorno y guarniment
de bestias y de personas.